

Motion till riksdagen 2021/22:3816

av Louise Meijer (M)

Konsumenters rätt mot stora företag

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att avgöranden i Allmänna reklamationsnämnden ska vara tvingande för statliga bolag att följa och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att konsumenter som fått rätt i Allmänna reklamationsnämnden inte ska behöva ersätta motpartens rättegångskostnader vid förlust om samma sak prövas i allmän domstol och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Alla medborgares rätt att få sin sak prövad i domstol eller inför annan beslutande myndighet brukar kallas access to justice, tillgång till rättslig prövning. Om trösklarna är för höga för att en enskild ska kunna få sin sak prövad sker en inskränkning i rätten till rättslig prövning. Ett exempel på när tröskeln är hög är när kostnaderna för en process är, och framför allt kan bli, mycket stora. Detta gör sig särskilt gällande när det kommer till konsumenter som vill hävda sin rätt mot stora företag.

Att som enskild driva en process mot ett stort företag kostar mycket pengar. Dels kostar det egna juridiska ombudet pengar, dels får man vid förlust betala även motpartsombudets kostnader för tvisten. När det kommer till stora företag finns det ofta både resurser och tid att lägga ner för att vinna en eventuell tvist. Bara detta faktum kan verka avskräckande för en konsument som funderar på att få sin sak rättsligt prövad.

För att underlätta för konsumenter att driva tvister infördes i januari 2003 möjligheten att driva en så kallad grupptalan genom lagen om grupprättegång. Antalet grupprättegångar har dock varit lägre än förväntat. Kostnadsaspekten för de enskilda konsumenterna utgör fortfarande en hög tröskel av olika anledningar. För det första har många försäkringar tagit bort möjligheten att få kostnadstäckning för grupptalan i rättsskyddet. För det andra är det nästintill omöjligt att få kostnaderna täckta av staten i form av

rättshjälp. För det tredje är kostnaden för att förlora rättegången och därmed behöva ersätta motparten dennes rättegångskostnader mycket hög.

Det finns förvisso en möjlighet till så kallade riskavtal med sitt ombud. Ett riskavtal innebär att ombudets arvode bestäms i relation till gruppmedlemmarnas framgång i målet. Ombudet kan däri avsäga sig rätten till ersättning om gruppen förlorar målet. Men ett sådant avtal påverkar i sig inte skyldigheten att betala motpartens rättegångskostnader vid en eventuell förlust. Risken att förlora och den kostnad som i så fall följer kan fortfarande vara för stor för att konsumenter ska ha en reell möjlighet att driva tvister mot stora företag.

För att konsumenter ska kunna hävda sin rätt utan att lägga ner en förmögenhet finns i Sverige Allmänna reklamationsnämnden (ARN). Vardera part står för sina egna kostnader och nämndens beslut är inte bindande, men däremot en stark rekommendation. På senare tid har det uppmärksammats att flera statliga bolag inte följer Allmänna reklamationsnämndens avgöranden. Detta kan ifrågasättas eftersom konsumentskyddet i mångt och mycket bygger på att företag rättar sig efter ARN:s beslut. När ett företag har förlorat i ARN men ändå vägrar rätta sig efter beslutet så har konsumenten två val. Antingen tas tvisten till allmän domstol med de kostnader det kommer att innebära, eller så avstår konsumenten från att driva tvisten trots ARN:s beslut.

För att öka rätten till rättslig prövning bör det utredas om statliga bolag bör vara tvingade att följa ARN:s beslut. Därtill bör det utredas om konsumenter som fått rätt i Allmänna reklamationsnämnden inte ska behöva ersätta motpartens rättegångskostnader vid förlust om samma sak prövas i allmän domstol.

Louise Meijer (M)